

vârfuri de săgeată din silex, având formă triunghiulară cu baza larg convexă și cu rețușe fine pe ambele fețe)¹¹². Baldovinești (în mormântul nr. 3, atribuit sfârșitului perioadei de tranziție sau începutul bronzului timpuriu, a fost găsit un vârf microlitic de săgeată din silex, de formă triunghiular prelungă, cu baza concavă și mici aripioare)¹¹³ și Brăilița (în inventarul unui mormânt din cea de-a doua grupă a fost descoperită o măciucă discoidală din silex, foarte puternic lustruită pe ambele fețe)¹¹⁴.

Topoare confecționate din piatră, descoperite în morminte ca obiecte de inventar funerar, se cunosc și din cercetările la Novie Rascaeți (mormântul nr. 12 din movila I, încadrat din punct de vedere cronologic în cultura catacombelor)¹¹⁵, Purcari (mormântul nr. 38 din movila I aparținând culturii catacombelor)¹¹⁶, Taraklia 2 (mormântul nr. 17 din movila X)¹¹⁷, Ermolaevka (printre descoperirile făcute în movila II se numără și un topor de piatră)¹¹⁸, Krasnii Hutur (mormintele nr. 12, nr. 38, nr. 111, nr. 126 - 127 și nr. 130)¹¹⁹ și Sofievka (mormintele nr. 8 și nr. 19)¹²⁰.

În Dobrogea, exceptând mormântul nr. 15 din movila *Mocuța* de la Luncavița, lamele de silex, depuse în morminte ca obiecte de inventar funerar, sunt cunoscute din descoperirile făcute la Cernavodă (la mormântul dezvelit în campania anului 1958, între cubitusul și radiusul mâinii drepte s-a găsit o lamă de silex)¹²¹, Canlia, com. Lipnița (mormântul avea depus ca inventar patru lame de silex microlitice)¹²² și Mihai Bravu (la mormântul nr. 3 din movila I s-au descoperit două lame de silex)¹²³.

Descoperiri similare sunt cunoscute din cercetările efectuate la Vânători (în mormântul nr. 10 s-au descoperit două așchii de silex de Prut)¹²⁴, Glăvăneștii Vechi (mormântul nr. 10 din movila I avea în inventar o așchie de silex lungă de 4,7 cm)¹²⁵, Suletea - *Movila Carului* (mormintele nr. 2 și nr. 3 aveau în inventar lame de silex)¹²⁶, Fundeni (în inventarul mormântului se afla și un silex de culoare gri-cenușie cu urme de ocră)¹²⁷ și Șendreni (mormântul poseda în inventar și o mică așchie de silex de culoare gri)¹²⁸.

Lame de silex au fost găsite și în inventarele mormintelor din movilele de la Purcari (mormintele nr. 21 și nr. 38 din movila I și mormântul nr. 6 din movila II)¹²⁹, Olănești (mormântul nr. 1 din movila IV)¹³⁰, Kolodistoe (mormântul nr. 2 din movila VIII)¹³¹, Vihvatiniți (mormintele nr. 7 și nr. 16)¹³², Kazaklia (mormântul nr. 11)¹³³, Cernin (mormintele nr. 11 - 12, 30, 33, 42, 56, 65 - 66, 84)¹³⁴ și Krasnii Hutur (mormintele nr. 29, 37a, 45, 58, 61, 66, 118 - 119, 130, 164)¹³⁵.

În stadiul actual al cercetărilor, în Dobrogea, morminte ce conțineau în inventarul lor funerar pietre, sunt cunoscute din descoperirile făcute la Chilia Veche (mormântul nr. 75 avea în inventarul său funerar patru pietre)¹³⁶ și Luncavița -

punctul *Drumul Vacilor* (din inventarul mormântului nr. 6 din movila I făcea parte și o piatră de formă aproximativ dreptunghiulară cu urme de ocră roșu)¹³⁷.

În afara Dobrogei, morminte în inventarul cărora s-au descoperit pietre sunt cunoscute la Glăvăneștii Vechi (mormântul nr. 13 din movila I avea depusă lângă craniu o piatră plată, rotundă, puțin tocită, cu diametrul de 5 cm)¹³⁸, Corlăteni¹³⁹, Balotești (în mormântul nr. 3 alături de oase de caprine s-au descoperit și trei pietre mari de râu)¹⁴⁰ și Brăilița (mormântul nr. 17 avea depusă lângă femurul drept o piatră ovală)¹⁴¹.

O descoperire similară este semnalată în inventarul mormântului nr. 9 din movila V de la Goran-Slatina¹⁴².

Prezența pietrelor în inventarele funerare ale mormintelor a atras ipoteza cum că ele ar putea reprezenta cercurile (*cromlech*-urile), sau cel puțin o reminiscență a acestora¹⁴³.

II. Grupa mormintelor ce aveau gropile funerare săpate în mantaua movilei. Ne referim la mormintele nr. 3, nr. 5 - 7, nr. 9 - 14 și nr. 16.

- Gropile funerare ale mormintelor din această grupă erau de formă ovală.

- Toate scheletele aparținând mormintelor acestei grupe erau în poziție chircită, mai mult sau mai puțin accentuată, culcate pe partea stângă.

- În ceea ce privește poziția membrelor superioare, la această grupă, în șapte cazuri brațul aferent părții pe care scheletul era chircit se afla întins de-a lungul corpului, celălalt fiind îndoit din cot și adus cu palma în dreptul pieptului sau bărbiei; restul scheletelor aveau membrele superioare îndoite din coate și aduse cu palmele în dreptul pieptului, a bărbiei sau a feței.

Luând în considerație poziția membrelor superioare mormintele nr. 6, nr. 10 și nr. 14 se încadrează în varianta 36 după tipologia stabilită de E.V. Iarovoi¹⁴⁴, mormintele nr. 3, nr. 11 și nr. 12 - 13 în varianta 41¹⁴⁵, mormântul nr. 5 în varianta 48¹⁴⁶ iar mormintele nr. 7, nr. 9 și nr. 16 în varianta 52¹⁴⁷.

Mormântul nr. 5 se circumscrie după poziția membrelor superioare și categoriei D din tipologia lui Al. Häusler¹⁴⁸.

- Poziția membrelor inferioare este relativ constantă: femurele erau plasate în unghi drept sau ascuțit față de coloana vertebrală, tibiile fiind paralele cu femurele sau dispuse în unghi ascuțit față de acestea.

- Pe oasele nici unui schelet aparținând mormintelor incluse în această grupă nu s-au observat urme de ocră roșu.

- Toate mormintele aparținând acestei categorii erau orientate spre sectorul estic.

- Două dintre mormintele acestei categorii dispuneau de inventar funerar: în pământul de umplură al gropii mormântului nr. 7 s-a găsit o lamă de silix, iar în mormântul nr. 6, în dreptul feței, a fost depus ca ofrandă un vas ceramic fragmentar.

Analizând mormintele din movila *Mocuța* de la Luncavița ale căror gropi funerare, de formă ovală, au fost practicate după înălțarea movilei, cu celelalte descoperiri din Dobrogea și din afara ei, observăm pe lângă elemente de asemănare și deosebiri evidente.

În actualul stadiu al cercetărilor, mormintele din movila *Mocuța* de la Luncavița își găsesc analogii în Dobrogea în descoperirile de la Chilia Veche¹⁴⁹, Mihai Bravu¹⁵⁰, Nalbant¹⁵¹ și Luncavița - punctul numit *Drumul Vacilor*¹⁵².

Morminte similare întâlnim la Holboca¹⁵³, Valea Lupului¹⁵⁴, Glăvănești Vechi¹⁵⁵, Giurcani (movilele I și II)¹⁵⁶, Galați - cartier *Dunărea*¹⁵⁷, Baldovinești¹⁵⁸, Brăilița¹⁵⁹, Râmnicelu¹⁶⁰, Roșiori¹⁶¹, Horia-Făurei¹⁶², Smeieni (mormintele din faza a IV-a de înmormântări)¹⁶³, Sultana¹⁶⁴ și Gurbănești¹⁶⁵.

Și în movilele de la Olănești¹⁶⁶, Purcari¹⁶⁷, Novic Rascăeți¹⁶⁸, Frunzeni¹⁶⁹, Mândrești¹⁷⁰, Ogreev¹⁷¹, Gura Galbenă¹⁷², Ecaterinovka¹⁷³, Parcani¹⁷⁴ și Ternovka¹⁷⁵ au fost descoperite morminte ale căror gropi funerare sunt practicate după înălțarea acestora.

Astfel de morminte sunt semnalate și în movilele de la Carevbrod¹⁷⁶, Madara¹⁷⁷, Kălugerița¹⁷⁸, Târnavă¹⁷⁹, Placido¹⁸⁰, Zeglarci-Orljak¹⁸¹ și Goran - Slatina¹⁸².

Principalul element din inventarele funerare ale acestor morminte îl reprezintă vasul ceramic fragmentar descoperit în mormântul nr. 6.

Vase ceramice, ca element de inventar funerar, depuse în morminte ale căror gropi sepulcrale au fost săpate în mantălele movilelor, sunt cunoscute în Dobrogea prin descoperirile făcute la Chilia Veche (mormintele nr. 9, nr. 27, nr. 70 și nr. 73 din movila I și mormântul nr. 3 din movila II)¹⁸³ și Mihai Bravu (mormântul nr. 4 din movila II)¹⁸⁴.

La Glăvănești Vechi (mormintele nr. 7, nr. 11 - 12 din movila I și mormântul nr. 4 din movila II)¹⁸⁵, Vânători (mormintele nr. 6 și nr. 14)¹⁸⁶, Holboca (mormântul nr. 9, nr. 34 - 35)¹⁸⁷, Probota (mormântul nr. 1 și mormântul nr. 3)¹⁸⁸, Horia-Făurei¹⁸⁹, Râmnicelu (mormântul nr. 10)¹⁹⁰, Baldovinești (mormintele nr. 8 - 9 și nr. 16 - 17)¹⁹¹, Smeieni (mormântul nr. 7)¹⁹² și Giurcani¹⁹³ sunt atestate morminte ulterioare ridicării movilelor în al căror inventar funerar au fost găsite, printre altele, și vase ceramice.

Descoperiri similare sunt cunoscute, ca urmare a cercetărilor efectuate, și la Purcari (mormintele nr. 14, nr. 16, nr. 23 și nr. 28 din movila I, precum și mormintele cu nr. 8 din movila II și III)¹⁹⁴ și Olănești (mormântul nr. 2 din movila XIV)¹⁹⁵.

De asemenea, la Madara, în movilele I și II sunt semnalate morminte secundare ce aveau, în inventarul lor funerar, vase ceramice depuse în dreptul mâinilor¹⁹⁶.

Inventarul funerar al mormintelor din grupa a II-a din movila *Mocuța* de la Luncavița, este completat cu fragmentul din lamă de silex găsit în umplutura gropii mormântului nr. 7.

În Dobrogea, morminte secundare ce conțineau în inventarele lor funerare, printre altele, lame de silex, sunt cunoscute în urma cercetărilor efectuate la Sarichioi (mormintele nr. 1 și nr. 6)¹⁹⁷ și Mihai Bravu (mormântul nr. 5 din movila I)¹⁹⁸.

Morminte secundare ce aveau în inventarele lor funerare și lame de silex sunt atestate și prin descoperirile la Glăvăneștii Vechi (mormântul nr. 4 din movila I avea depusă lângă craniu o lamă de silex)¹⁹⁹, Brăilița (la mormântul nr. 9 a fost găsită lângă antebrațul stâng o lamă de silex ușor curbată, iar în mormântul nr. 10 lama de silex arcuită era depusă lângă mâna stângă)²⁰⁰ și Gurbănești (două lame de silex făceau parte din inventarul mormântului nr. 8 din movila II)²⁰¹.

Și mormintele nr. 17 și respectiv 3 - 4 din movilele I și V de la Purcari dețineau în inventarele lor funerare lame de silex²⁰².

De ritualurile funerare trebuie să se lege și cele două vetre calcinate la roșu, descoperite în marginile de est și sud ale movilei.

În Dobrogea, descoperiri similare sunt cunoscute din cercetările întreprinse în movila I de la Mihai Bravu. Aici, aproximativ în centrul movilei, la adâncimea de 1,85 m, a fost descoperită o vatră de formă ovală, având dimensiunile de 0,60/0,50 m, grosimea stratului de arsură măsurând 9,5 - 10 cm²⁰³.

Vetre utilizate în ritualurile funerare sunt documentate și la Grivița. În movila 314 au fost găsite două vetre: prima cu diametrul de 60 cm, era situată în colțul sudic al mormântului nr. 3 (mormântul principal), cea de-a doua, având diametrul de 70 cm și grosimea stratului de arsură de 7 cm, era situată la baza movilei, pe latura sudică a acesteia, la 13 m de centru²⁰⁴. O a treia vatră a fost găsită în movila 315. Situată lângă colțul de sud-est al mormântului principal (mormântul nr. 2), avea diametrul de 70 cm²⁰⁵.

O altă vatră descoperită la baza movilei, pe nivelul antic al solului, este semnalată la Corlăteni în movila de pe *Dealul Cetății*²⁰⁶. În jurul ei au fost găsite fragmente ceramice atribuite inițial culturii Gorodsk-Usatovo și puse în legătură cu înmormântarea principală²⁰⁷. Ulterior s-a dovedit că fragmentele ceramice aparțineau unei cupe cu picior lobat, ornată cu impresiuni șnurate, încadrată din punct de vedere cronologic perioadei Schneckenberg B²⁰⁸.

Movila *Mocuța* de la Luncavița a fost ridicată cu pământ luat din așezarea aflată în apropiere, așezare aparținând perioadei de tranziție la epoca bronzului, pământ cuprinzând fragmente ceramice, valve de scoici, cochilii de melci, oase de animale și de pește.

În Dobrogea, situații similare întâlnim la Ceamurlia de Jos²⁰⁹ și la Baia²¹⁰ unde tumulii suprapuneau așezări aparținând culturii Hamangia, fiind ridicați cu pământul luat din acestea, precum și la Sarichioi, unde gropile mormintelor ce au făcut parte, probabil, dintr-un tumul aplatizat de-a lungul timpului, perforau nivelul aparținând fazei de tranziție a culturii Boian spre cultura Gumelnița²¹¹.

Tumulii ce suprapuneau locuințe sau așezări, distrugându-le total sau parțial, cunoaștem din descoperirile de la Glăvăneștii Vechi (movila I suprapunea urne de locuire aparținând culturii ceramice lineare și o locuință de tip Cucuteni B, iar movila II o stațiune precucuteniană și o altă cucuteniană, răscolite cu prilejul ridicării ei)²¹², Corlăteni și Erbiceni unde tumulii suprapuneau câte o locuință de tip Erbiceni²¹³, Valea Lupului (movila de aici distruge o locuință de tip Cucuteni B)²¹⁴, Stoicani (gropile mormintelor perforau o locuință de tip Foltești)²¹⁵, Brăilița (tumulul a fost ridicat cu pământul luat din așezarea gumelnițeană aflată în apropiere)²¹⁶ și Smeieni (tumulul era suprapus unei locuințe de tip Horodiștea)²¹⁷.

Fragmentele ceramice descoperite în mantaua movilei fac parte din punct de vedere al compoziției pastei din două categorii:

A) Ceramică lucrată din pastă fină având în compoziție nisip fin și cioburi pisate foarte mărunț. În spărtură, pasta este consistentă, cu aspect ușor poros, culoarea variind de la cenușiu până la negru. Toate fragmentele ceramice au ambele suprafețe acoperite cu o emulsie de lut fin de culoare cenușie-gălbuie-cărămizie sau cenușie cu pete gălbui.

În privința formei majoritatea fragmentelor provin de la castroane tronconice având gura larg deschisă și gâtul relativ înalt, umărul fiind unghiular sau rotunjit. Suprafața acestor fragmente este lipsită de ornamente, excepție făcând un singur exemplar ce păstrează urme de lustruire.

O altă formă o reprezintă ceștile cu corpul globular gâtul înalt și drept, buza fiind dreaptă sau ușor rotunjită la exterior. Fragmentele aparținând acestei forme sunt prevăzute cu câte o proeminență mamelonară sau oval-alungită.

B) Ceramica având în compoziție scoică pisată este mai numeroasă decât ceramica lucrată din pastă fină. Pasta conține în compoziția sa o cantitate foarte mare de scoică pisată, vizibilă, textura fiind necompactă, aspectul stratificat. Uneori

suprafața fragmentelor ceramice este acoperită cu un strat superficial dintr-o emulsie de lut fin. Când acest strat lipsește, ceramica are un aspect poros. Culoarea pastei la exterior variază de la cărămiziu-gălbui până la cenușiu. Miezul fragmentelor ceramice are uneori culoare brună cu nuanțe cenușii, alteleori este neagră. În general, suprafața fragmentelor ceramice modelate din această pastă este moale la pipăit, însă nu păstrează urme de lustruire.

Fragmentele ceramice păstrate, provenind în majoritate din partea superioară a vasului, dau posibilitatea stabilirii următoarelor categorii de forme:

- vase cu gâtul înalt și drept, buza fiind ușor evazată la exterior, umărul rotunjit, redat prin intermediul unei linii fin incizate, corpul bombat;
- vase bitronconice având copul relativ înalt și profilul în formă de S alungit;
- castoane cu pereții scurți și groși, de formă aproape emisferică, marginea fiind rotunjită.

Decorul acestei categorii ceramice constă dintr-o centură orizontală de impresiuni șnurate dispuse la nivelul buzei sau umărului. Pe câteva fragmente se observă pe suprafața exterioară linii neregulate, fin incizate, dispuse orizontal sau oblic.

Ținând cont de unele caracteristici ale ritului și ritualului funerar (gropi rectangulare având colțurile ușor rotunjite, protejate cu bârne de lemn, poziția dorsală a scheletelor, genunchii fiind ridicați și apoi căzuți lateral stânga, prezența ocrului presărat în cantitate mai mare ori mai mică deasupra scheletelor sau depus ca ofrandă sub formă de bulgărași, elemente caracteristice perioadei târzii a culturii Iamnaia, precum și analogiile pentru vasul ceramic găsit în inventarul mormântului nr. 15, chiar dacă nu există o identitate perfectă, analogii cu unele vase din necropola de la Brăilița²¹⁸, vase tipice culturii Cernavodă II faza târzie, corespunzătoare culturii Foltești²¹⁹), mormintele incluse în prima grupă se circumscriu orizontului cronologic care în sud-estul României ilustrează ultima perioadă a etapei de tranziție la epoca bronzului.

Mormintele incluse în grupa a II-a, caracterizate prin schelete depuse în gropi de formă ovală în decubit stânga, în care ocrul lipsește și al căror inventar funerar este foarte sărac, aparțin etapei finale a bronzului mijlociu sau perioadei de început a bronzului târziu.

Note

1. *Geografia României*, vol I, Ed. Academiei, București, 1965; *Geografia văii Dunării românești*, Ed. Academiei, București, 1969.
2. E. Comșa, SCIV 3, 1952, p. 413 - 416; I.T. Dragomir, Danubius XI-XII, 1984 - 1985, p. 45.
3. I. Vasiliu, *Noi informații privind epoca bronzului în nordul Dobrogei. Movilele funerare de la Lunca Vița - punctul "Drumul Vacilor"*. Peuce XI (sub tipar).
4. idem, *Cercetări arheologice în Delta Dunării. Mormintele cu ocră de la Chilia Veche*. Peuce XI (sub tipar).
5. E. Comșa, Thraco-Dacica 3, 1982, p. 85 - 93.
6. idem, SCTVA 38, 1987, 4, p. 381; idem, SCIVA 36, 1985, 4, p. 343.
7. M. Petrescu-Dîmbovița, SCIV 1, 1950, 1, p. 62; idem, Materiale I. 1953, p. 127 - 128, 153.
8. Al. Häusler, *Die Gräber der älteren Ockergrabkultur zwischen Dnepr und Karpaten*, Berlin, 1976, fig. 1/F.
9. E.I. Iarovoi, *Drevneisic scotovodceskie plemena Jugo-zapada SSSR*, Chișinău, 1985, p. 38, fig. 2/11.
10. E. Lăzurcă, *Mormintele tumulare de la Nalbant, județul Tulcea*, comunicare ținută la cea de-a XXIII-a Sesiune anuală de rapoarte, Sibiu, 17 - 18 martie 1989.
11. Cercetări G. Simion, comunicare susținută la cea de-a XIII-a sesiune anuală de rapoarte, Oradea, 1979.
12. I. Vasiliu, *Date noi privind înmormântările cu ocră din Dobrogea. Movilele funerare de la Mihai Bravu*. Peuce XI (sub tipar).
13. Cercetări inedite, v. G. Simion, Peuce X, 1991, p. 38, nota 1.
14. D. Berciu, S. Morintz, SCIV 4, 1953, 1 - 2, pp. 126 - 127; D. Berciu, *Din istoria Dobrogei*, I, 1965, pp. 52 - 53; S. Morintz, Pontica V, 1972, pp. 54 - 56; idem, *Contribuții arheologice la istoria tracilor timpurii*, vol I, Ed. Academiei, București, 1978, p. 90; E. Comșa, Pontica XI, 1978, pp. 20 - 21.
15. D. Berciu, S. Morintz, *op. cit.*, p. 127; D. Berciu, *op. cit.*, p. 53; S. Morintz, *op. cit.*, p. 55.
16. E. Comșa, *op. cit.*, p. 369, 372.
17. M. Petrescu-Dîmbovița, SCIV 1, 1950, 2, p. 112.
18. M. Brudiu, SCIVA 36, 1985, 3, p. 238.
19. N. Hartuche, F. Anastasiu, *Brăilița. Așezări și cimitire omenesti datând din epoca neolitică până în pragul orânduirii feudale*, Brăila, 1968, pp. 41, 44.
20. M. Dimu, Preistoria Alpina 10, 1974, p. 264; idem, Actes du IIe Congrès international de Thracologie, vol. 1, București, 1980, p. 38.
21. D.V. Rosetti, Materiale VI, 1959, pp. 793, 796 - 798.
22. N.I. Simache, V. Teodorescu, Materiale VIII, 1962, p. 275.
23. S. Morintz, B. Ionescu, SCIV 19, 1968, 1, p. 114; S. Morintz, *op. cit.*, p. 90.
24. SCIV 3, 1952, p. 165.
25. C.S. Nicolăescu-Plopșor și colab., SCIV 2, 1951, 1, p. 275.
26. *ibidem*.

27. E.V. Iarovoi, *Kurganii epolita-epohi bronzii nisnego podnestrovia*, Chişinău, 1990, pp. 139, 170 - 171.
28. V.S. Beileku, *Arheologichie isledovaniia v. Moldavii v. 1985.*, Chişinău, 1990, pp. 40, 44, fig. 3/8, 5/4.
29. N.A. Ketraru, V.P. Haheu, *Arheologichie isledovaniia v. Moldavii v. 1985*, Chişinău, 1990, pp. 62, 64, 67.
30. V.A. Dergacev, I.V. Manzura, *Pogrebalnie complexii pozdnego Tripoliia*, Chişinău, 1991, p. 136, fig. 85/1.
31. Al. Häusler, *op. cit.*, p. 101, fig. 25/1 - 3, 5, 7 - 8; V.A. Dergacev, I.V. Manzura, *op. cit.*, pp. 51 - 52.
32. Al. Häusler, *op. cit.*, pp. 102 - 103, fig. 26/4, 9 - 11, 14 - 16.
33. *ibidem*, p. 107, fig. 29/13.
34. *ibidem*, pp. 109 - 110, fig. 32/1 - 2, 5.
35. V.A. Dergacev, *Pamiatniki epohu bronzii*, Chişinău, 1973, p. 53, fig. 13.
36. V.S. Beileku, *op. cit.*, pp. 35, 43, fig. 3/3; 5/1, 3.
37. V.A. Dergacev, I.V. Manzura, *op. cit.*, p. 48, fig. 35/9.
38. V.S. Beileku, *op. cit.*, p. 38, fig. 3/7.
39. I. Panaiotov, *Iannata kultura v Bilganskite zemi*, Sofia, 1989, p. 75, fig. 23.
40. *ibidem*, p. 82, fig. 29.
41. *ibidem*, pp. 111 - 112, fig. 85; 88.
42. *ibidem*, pp. 123 - 124, fig. 113.
43. *ibidem*, pp. 130 - 131, fig. 123.
44. *ibidem*, pp. 140, fig. 132, 135.
45. *ibidem*, pp. 95 - 98, fig. 64, 71.
46. N.I. Simache, V. Teodorescu, *op. cit.*, pp. 277 - 278.
47. M. Brudiu, *op. cit.*, pp. 237 - 238, fig. 2/A - B.
48. D.V. Rosetti, *op. cit.*, pp. 793, 797 - 798, 800.
49. S. Morintz, B. Ionescu, *op. cit.*, p. 114; S. Morintz, *op. cit.*, p. 90.
50. E.V. Iarovoi, *op. cit.*, pp. 188-191, fig. 85/1 - 2.
51. I. Panaiotov, *op. cit.*, pp. 111 - 113, fig. 85, 88, 90, 93.
52. Al. Häusler, *op. cit.*, fig. 1/F.
53. E.V. Iarovoi, *op. cit.*, p. 38, fig. 2/11.
54. D. Berciu, S. Morintz, *Materiale VII*, 1961, p. 53.
55. N. Hartuche, *Pontica IV*, 1971, p. 250.
56. E. Comşa, *op. cit.*, p. 22.
57. v. supra nota 4.
58. v. supra nota 3.
59. v. supra nota 12.
60. G. Simion, *op. cit.*, p. 34.
61. E. Comşa, *Thraco-Dacica* 6, 1985, 1 - 2, p. 148.
62. N. Dinu, *Materiale III*, 1957, p. 114; *idem*, *Materiale V*, 1959, p. 251.
63. E. Comşa, *op. cit.*, p. 376; *idem*, *op. cit.*, p. 342.
64. D. Tudor şi colab., *SCIV* 4, 1953, 1 - 2, p. 411.
65. C. Buzdugan, V. Bobi, N. Cernea, *SCIVA* 38, 1987, 3, p. 227.
66. I. Nestor şi colab., *SCIV* 3, 1952, p. 55.
67. N. Ursulescu, P. Sadurschi, *Hierarus* VI, 1986, p. 16.
68. N.I. Simache, V. Teodorescu, *op. cit.*, p. 276.
69. D.V. Rosetti, *op. cit.*, p. 793.
70. N. Hartuche, F. Anastasiu, *op. cit.*, pp. 41 - 42, 44 - 46.
71. D. Berciu şi colab., *SCIV* 2, 1951, 1, p. 239; *SCIV* 3, 1952, p. 165.
72. E.V. Iarovoi, *op. cit.*, p. 34.

73. D. Berciu, S. Morintz, *op. cit.*, p. 126; D. Berciu, *op. cit.*, p. 53; S. Morintz, *op. cit.*, pp. 54 - 55; idem, *op. cit.*, p. 90, fig. 51/5.
74. N. Harțuche, *op. cit.*, p. 230, fig. 1/1 - 2.
75. v. supra nota 4.
76. E. Oberlander-Tîmovceanu, I. Oberlander-Tîmovceanu, Materiale Oradea, 1979, p. 64.
77. E. Comșa, *op. cit.*, pp. 369, 374, 376.
78. M. Dinu, *op. cit.*, p. 251.
79. E. Comșa, *op. cit.*, p. 145.
80. C. Buzdugan, V. Bobi, N. Cernea, *op. cit.*, pp. 227, 229.
81. M. Brudiu, *op. cit.*, p. 237.
82. N. Harțuche, I.T. Dragomir, Materiale III, 1957, p. 141, fig. 11/4; N. Harțuche, Materiale V, 1959, p. 228, fig. 7/2; I.T. Dragomir, Materiale V, 1959, p. 679, fig. 5/1.
83. N.A. Harțuche, F. Anastasiu, *op. cit.*, pp. 41, 44 - 45.
84. N. Harțuche, Istros V, 1987, p. 33; idem, Danubius VIII - IX, 1979, p. 70, fig. 3/3.
85. N.I. Simache, V. Teodorescu, *op. cit.*, p. 276.
86. C. Buzdugan, Carpica I, 1968, p. 64.
87. idem, Cercetări arheologice IV, 1981, p. 13.
88. S. Marinescu-Bîlcu, SCIV 15, 1964. 2, pp. 241 - 242.
89. N.I. Simache, V. Teodorescu, *op. cit.*, p. 276.
90. C. Buzdugan, V. Bobi, *op. cit.*, p. 227.
91. N. Harțuche, F. Anastasiu, *op. cit.*, pp. 44 - 45.
92. *ibidem*, pp. 42 - 43.
93. S. Morintz, B. Ionescu, *op. cit.*, p. 104.
94. N. Harțuche, SCIV 24, 1973, 1, pp. 19 - 20, fig. 3/2; idem, *op. cit.*, p. 70.
95. M. Petrescu-Dîmbovița, *op. cit.*, p. 113.
96. S. Morintz, B. Ionescu, *op. cit.*, p. 104.
97. E.V. Iarovoi, *op. cit.*, pp. 11 - 14, 32 - 34, fig. 3/6; 4/1; 12/1.
98. *ibidem*, pp. 74 - 75, fig. 32/6.
99. *ibidem*, pp. 135, 142, 152, 168 - 171, 201 - 202, 211, fig. 59/2; 63/1; 65/3; 74/3; 75/1; 92/1 - 2; 96/4.
100. *ibidem*, p. 11, fig. 3/2.
101. *ibidem*, p. 200, fig. 91/1.
102. D. Popescu, Dacia VII - VIII (1937 - 1940), 1941, pp. 85 - 91; E. Comșa, *op. cit.*, p. 20; Al. Păunescu, *Evoluția unelielor și armelor de piatră descoperite pe teritoriul României*, Ed. Academiei, București, 1970, p. 196, fig. 39/6 - 7.
103. V. Pârvan, Dacia II, 1925, p. 429, fig. 9; 13; S. Morintz, *op. cit.*, p. 54; idem, *op. cit.*, p. 90, fig. 51/7; E. Comșa, *op. cit.*, p. 21.
104. D. Popescu, *op. cit.*, pp. 85 - 91; Al. Păunescu, *op. cit.*, p. 196, fig. 39/2, 4.
105. M. Petrescu-Dîmbovița, *op. cit.*, p. 62; idem, *op. cit.*, pp. 119, 153, fig. 53/5.
106. M. Dinu, Arh. Mold. I, 1961, pp. 46 - 49, fig. 4/4, 6/7; Al. Păunescu, *op. cit.*, p. 198.
107. C. Mătasă, Materiale V, 1959, pp. 728 - 729, fig. 8/1 - 4; Al. Păunescu, *op. cit.*, p. 197, fig. 40/1, 3, 6.
108. Al. Păunescu, *op. cit.*, p. 198, fig. 40/7.
109. *ibidem*.
110. N. Harțuche, F. Anastasiu, *op. cit.*, pp. 20 - 21, pl. 40.

111. E. Comşa, *op. cit.*, p. 148, fig. 10.
112. A. Florescu, M. Florescu, *Materiale VI*, 1959, pp. 225 - 227, fig. 5/3 - 7; Al. Păunescu, *op. cit.*, p. 195, fig. 38/4.
113. N. Hartuche, F. Anastasiu, *op. cit.*, p. 41; Al. Păunescu, *op. cit.*, p. 196, fig. 38/3.
114. N. Hartuche, F. Anastasiu, *op. cit.*, pp. 20 - 21, pl. 40.
115. E.V. Iarovoi, *op. cit.*, p. 20, fig. 6/4.
116. *ibidem*, p. 84, fig. 37/3.
117. V.A. Dergacev, I.V. Manzura, *op. cit.*, p. 48, fig. 35/12.
118. *ibidem*, p. 133, fig. 83/9.
119. *ibidem*, pp. 160, 163, 170, 172, fig. 97/2; 98/10; 101/12; 102/8 - 11.
120. *ibidem*, pp. 178, 180, fig. 107/4; 108/1.
121. Berciu, S. Morintz, P. Roman, *Materiale VI*, 1959, p. 103.
122. N. Hartuche, *op. cit.*, p. 77.
123. v. supra nota 12.
124. M. Brudiu, *op. cit.*, p. 237, fig. 3/4 - 5.
125. E. Comşa, *op. cit.*, p. 373.
126. C. Cihodaru, R. Vulpe, R. Petre, St. Kiss, *SCIV*, 2, 1951, 1, pp. 221 - 222.
127. I.T. Dragomir, Muzeul Național III, 1975, p. 53, fig. 1/3.
128. *ibidem*, fig. 3/10.
129. E.V. Iarovoi, *op. cit.*, pp. 664, 84, fig. 27/5; 37/2, 5.
130. *ibidem*, p. 166, fig. 72/5.
131. V.A. Dergacev, I.V. Manzura, *op. cit.*, p. 131, fig. 82/6.
132. *ibidem*, pp. 22, 24 - 25, fig. 5/23 - 32; 9/7.
133. *ibidem*, p. 44, fig. 34/6.
134. *ibidem*, pp. 145 - 146, 148, 150, 152 - 155, fig. 92/2, 7 - 9; 93/8; 94/6 - 7, 12.
135. *ibidem*, pp. 162 - 166, 171 - 172, 175, fig. 98/5 - 9; 99/5 - 7; 100/8 - 9; 101/4; 102/1 - 3; 12; 103/2.
136. v. supra nota 4.
137. v. supra nota 3.
138. E. Comşa, *op. cit.*, p. 374; I. Nestor și colab., *op. cit.*, p. 64.
139. E. Comşa, *op. cit.*, p. 88, P. Roman, *SCIVA* 37, 1986, 1, p. 49, fig. 5/1.
140. C. Buzdugan, V. Bobi, N. Cernea, *op. cit.*, p. 224.
141. N. Hartuche, I.T. Dragomir, *op. cit.*, p. 141; I.T. Dragomir, *op. cit.*, p. 684.
142. I. Panaiotov, *op. cit.*, p. 148, fig. 142.
143. A. Lászlo, *Cercetări Istorice S.N.*, IX - X, 1978 - 1979, pp. 691 - 694.
144. E.V. Iarovoi, *op. cit.*, p. 41, fig. 2/36.
145. *ibidem*, p. 41, fig. 2/41.
146. *ibidem*, p. 42, fig. 2/48.
147. *ibidem*, p. 42, fig. 2/52.
148. Al. Häusler, *op. cit.*, fig. 1/D.
149. v. supra nota 4.
150. v. supra nota 12.
151. E. Lăzurecă, *op. cit.*
152. v. supra nota 3.
153. E. Comşa, *op. cit.*, pp. 152, 154 - 155.
154. M. Dinu, *op. cit.*, p. 174; idem, *op. cit.*, p. 251.
155. E. Comşa, *op. cit.*, pp. 369, 371, 373 - 374; idem, *op. cit.*, pp. 340 - 342, 344.
156. C. Buzdugan, *Cercetări Arheologice IV*, 1981, pp. 7 - 15.
157. M. Brudiu, *op. cit.*, p. 244.
158. N. Hartuche, F. Anastasiu, *op. cit.*, pp. 40 - 45.
159. I.T. Dragomir, *op. cit.*, pp. 671 - 685.
160. N. Hartuche, *op. cit.*, p. 19; idem, *op. cit.*, pp. 69 - 70.

161. idem, Istros I, 1980, p. 132.
162. idem, *op. cit.*, p. 70.
163. N.I. Simache, V. Teodorescu, *op. cit.*, p. 279.
164. S. Morintz, B. Ionescu, *op. cit.*, p. 116.
165. D.V. Rosetti, *op. cit.*, pp. 795 - 796, 800, 804.
166. E.V. Iarovoi, *op. cit.*, pp. 132 - 170.
167. *ibidem*, pp. 42 - 110.
168. *ibidem*, pp. 11 - 37.
169. V.A. Dergacev, *op. cit.*, p. 12.
170. *ibidem*, p. 14.
171. *ibidem*, pp. 16 - 17.
172. *ibidem*, pp. 17 - 19.
173. *ibidem*, pp. 20, 22.
174. *ibidem*, p. 38.
175. *ibidem*, p. 42.
176. I. Panaiotov, *op. cit.*, p. 62, 65, fig. 1.
177. *ibidem*, pp. 68 - 70, fig. 14 - 15.
178. *ibidem*, pp. 74 - 75, fig. 23; 25.
179. *ibidem*, p. 85, fig. 34; 36.
180. *ibidem*, pp. 99 - 104, 110 - 111, 113, fig. 60; 73 - 74; 77.
181. *ibidem*, pp. 123 - 124, fig. 109; 114.
182. *ibidem*, p. 141, fig. 134.
183. v. supra nota 4.
184. v. supra nota 12.
185. E. Comşa, *op. cit.*, pp. 369 - 371, 374; idem, *op. cit.*, p. 341.
186. M. Brudiu, *op. cit.*, p. 241.
187. E. Comşa, *op. cit.*, pp. 152, 154.
188. Em. Zaharia, N. Zaharia, Materiale VIII, 1962, pp. 599 - 600, fig. 4/1 - 3.
189. N. Harţuche, *op. cit.*, p. 70.
190. idem, *op. cit.*, p. 19; idem, *op. cit.*, p. 70.
191. N. Harţuche, F. Anastasiu, *op. cit.*, pp. 47 - 48.
192. N.I. Simache, V. Teodorescu, *op. cit.*, p. 279.
193. C. Buzdugan, *op. cit.*, p. 30.
194. E.V. Iarovoi, *op. cit.*, pp. 60, 74 - 75, 79, fig. 26/1; 32/6; 42/1.
195. *ibidem*, pp. 193 - 195, fig. 87/2.
196. I. Panaiotov, *op. cit.*, pp. 68 - 69, 72, fig. 15.
197. E. Oberlander-Tîrnoveanu, I. Oberlander-Tîrnoveanu, *op. cit.*, p. 64.
198. v. supra nota 12.
199. E. Comşa, *op. cit.*, p. 369, fig. 12/4.
200. I.T. Dragomir, *op. cit.*, p. 680, fig. 5/18.
201. D.V. Rosetti, *op. cit.*, p. 789, fig. 15/7 - 8.
202. E.V. Iarovoi, pp. 101 - 103, 123, fig. 44/6; 54/7 - 8.
203. v. supra nota 12.
204. M. Brudiu, Thraco-Dacica 8, 1987, 1 - 2, p. 12.
205. *ibidem*, pp. 12 - 13, fig. 7.
206. D. Tudor şi colab, *op. cit.*, pp. 408 - 415.
207. E. Comşa, *op. cit.*, pp. 85 - 93; idem, *op. cit.*, p. 384; D. Tudor şi colab, *op. cit.*, pp. 408 - 415.
208. P. Roman, *op. cit.*, p. 49, fig. 5/4a - d.
209. D. Berciu, S. Morintz, *op. cit.*, pp. 126 - 127.
210. E. Lăzurcă, Peuce VIII, 1980, p. 10.
211. E. Oberlander-Tîrnoveanu, I. Oberlander-Tîrnoveanu, *op. cit.*, p. 61.
212. E. Comşa, *op. cit.*, p. 368, idem, *op. cit.*, p. 338.
213. D. Tudor şi colab, *op. cit.*, pp. 408 şi urm.; E. Comşa, *op. cit.*, p. 85 şi urm.; M. Dinu, *op. cit.*, p. 38; idem, *op. cit.*, p. 264.

214. M. Dinu, *op. cit.*, p. 173.
215. M. Petrescu-Dîmbovița, *op. cit.*, p. 128; M. Dinu, *op. cit.*, p. 38; idem, *op. cit.*, p. 265.
216. N. Hartușche, I.T. Dragomir, *op. cit.*, p. 139; I.T. Dragomir, *op. cit.*, p. 672.
217. N.I. Simache, V. Teodorescu, *op. cit.*, p. 58.
218. N. Hartușche, *op. cit.*, p. 228, fig. 7/2; N. Hartușche, F. Anastasiu, *op. cit.*, p. 19, pl. 40.
219. M. Petrescu-Dîmbovița și colab., SCIV 2, 1951, 1, p. 257, fig. 4/6.

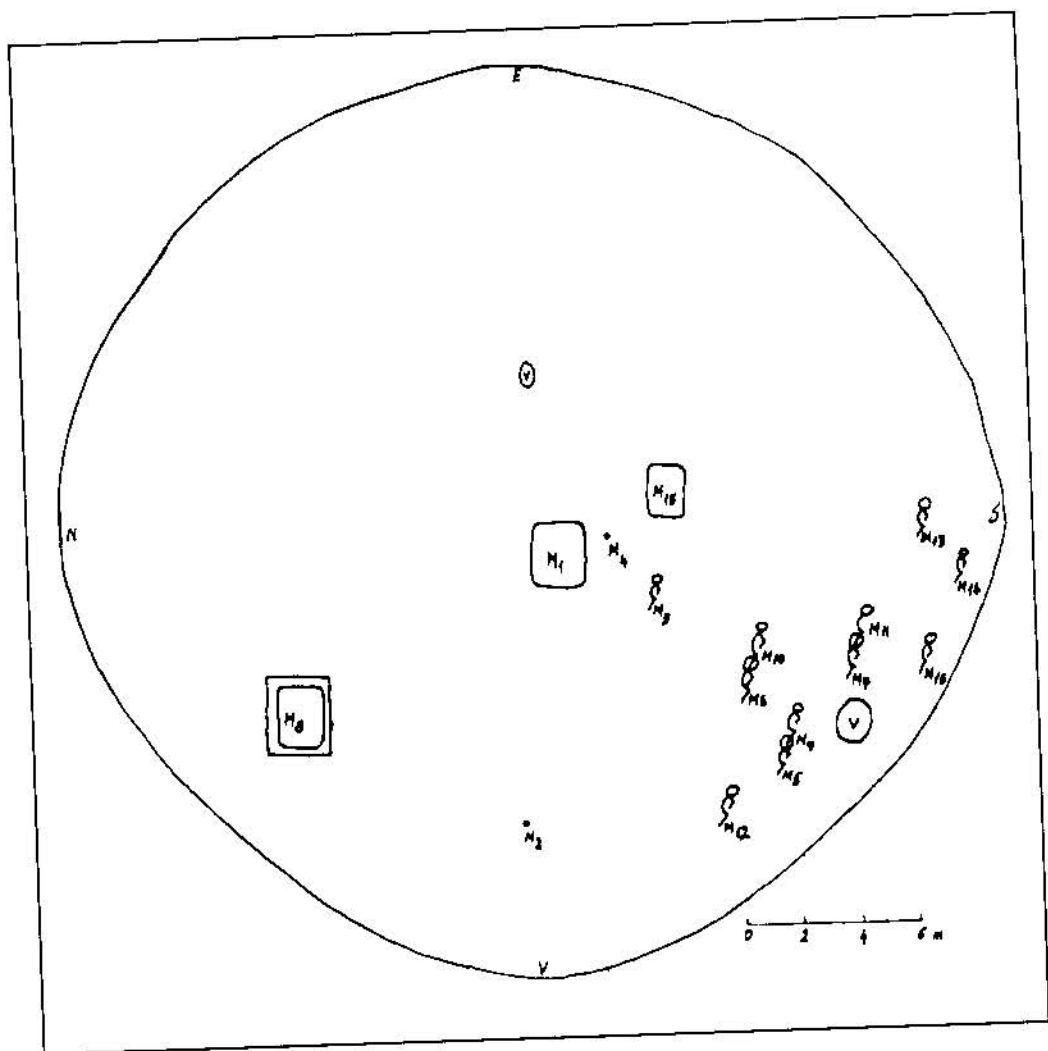
Les tombes à ocre de Luncavița - la Butte Mocuța

Résumé

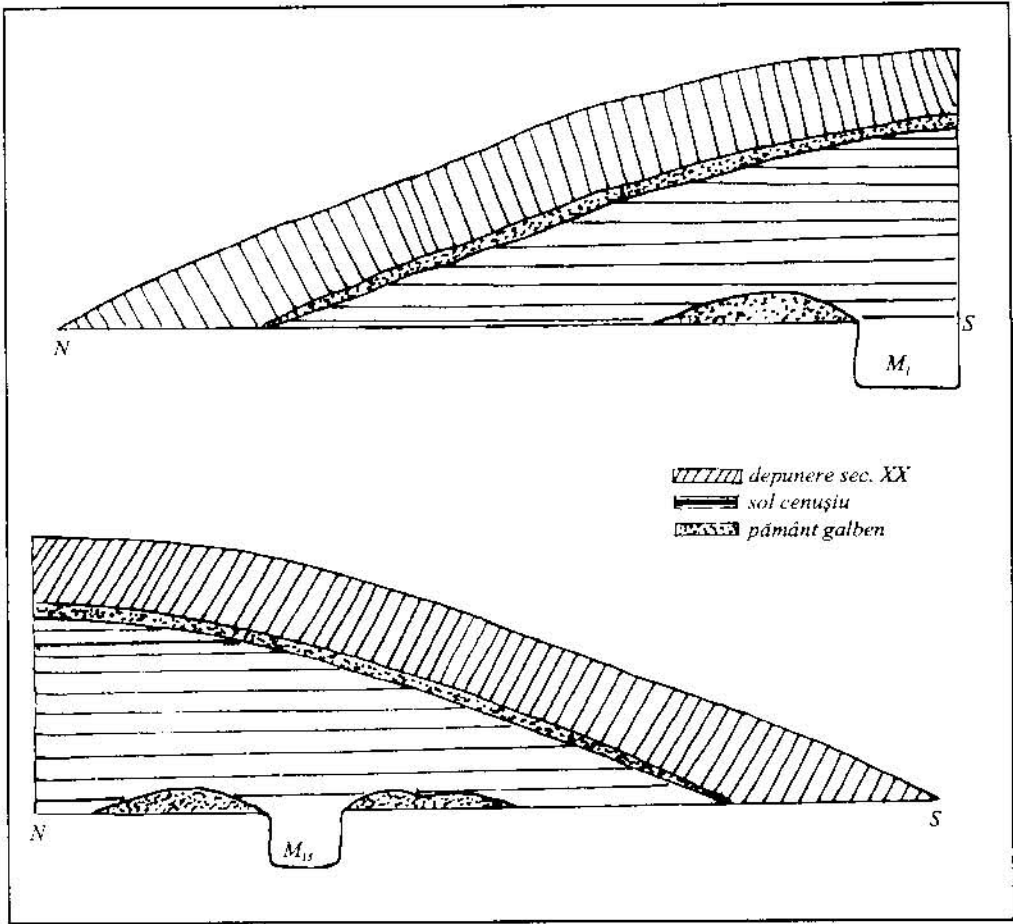
Au sud de la commune de Luncavița se dresse la butte Mocuța sur un éperon bordant la vallée inondable du Danube. Les fouilles y ont dégagé 16 tombeaux, se rangeant dans deux catégories différentes, compte tenu des caractères spécifiques de leurs rite et rituel.

D'une part, des tombes rectangulaires aux angles arrondis et protégées par des éparis de bois. Ces tombeaux renferment des squelettes qui ont dû reposer sur le dos, avec les genoux relevés, pour finir par retomber latéralement, à gauche. La présence de l'ocre y est attée, soit poudrant en quantité plus ou moins importante les dépouilles humaines, soit déposé sous formes de mottes, à titre d'offrande. Tous ces éléments relèvent de l'étape finale de la cultura lamnăia. C'est aussi ce que suggèrent les analogies du pot en terre cuite trouvé dans la tombe no 15. Les tombeaux de cette première catégorie appartiennent à l'horizon chronologique qui dans le sud-est de la Roumanie est l'expression de l'étape finale de la période de transition à l'âge du bronze.

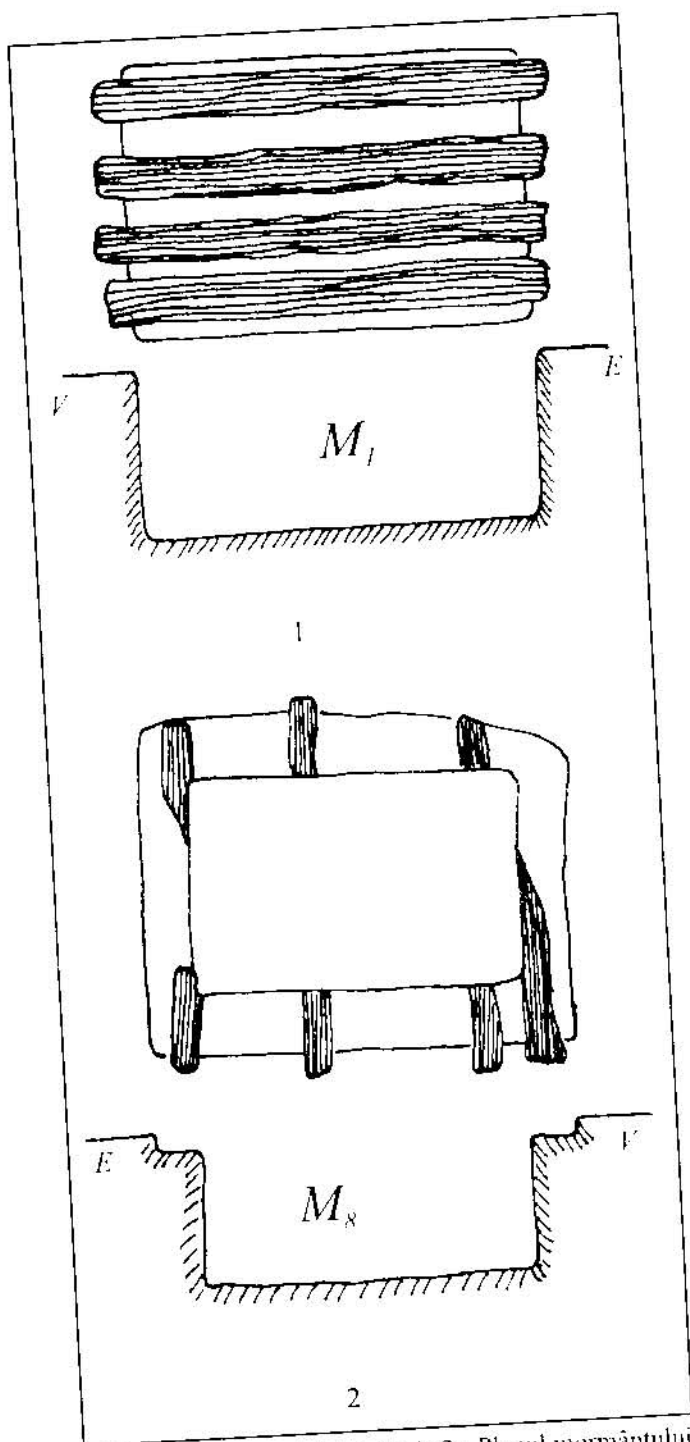
Les tombeaux de la deuxième catégorie se distinguent par leurs squelettes recroquevillés en chien de fusil du côté gauche et l'absence de l'ocre. Leur mobilier funéraire est particulièrement pauvre. Ils sont à attribuer soit à l'étape finale du bronze moyen, soit au commencement de la dernière période du bronze.

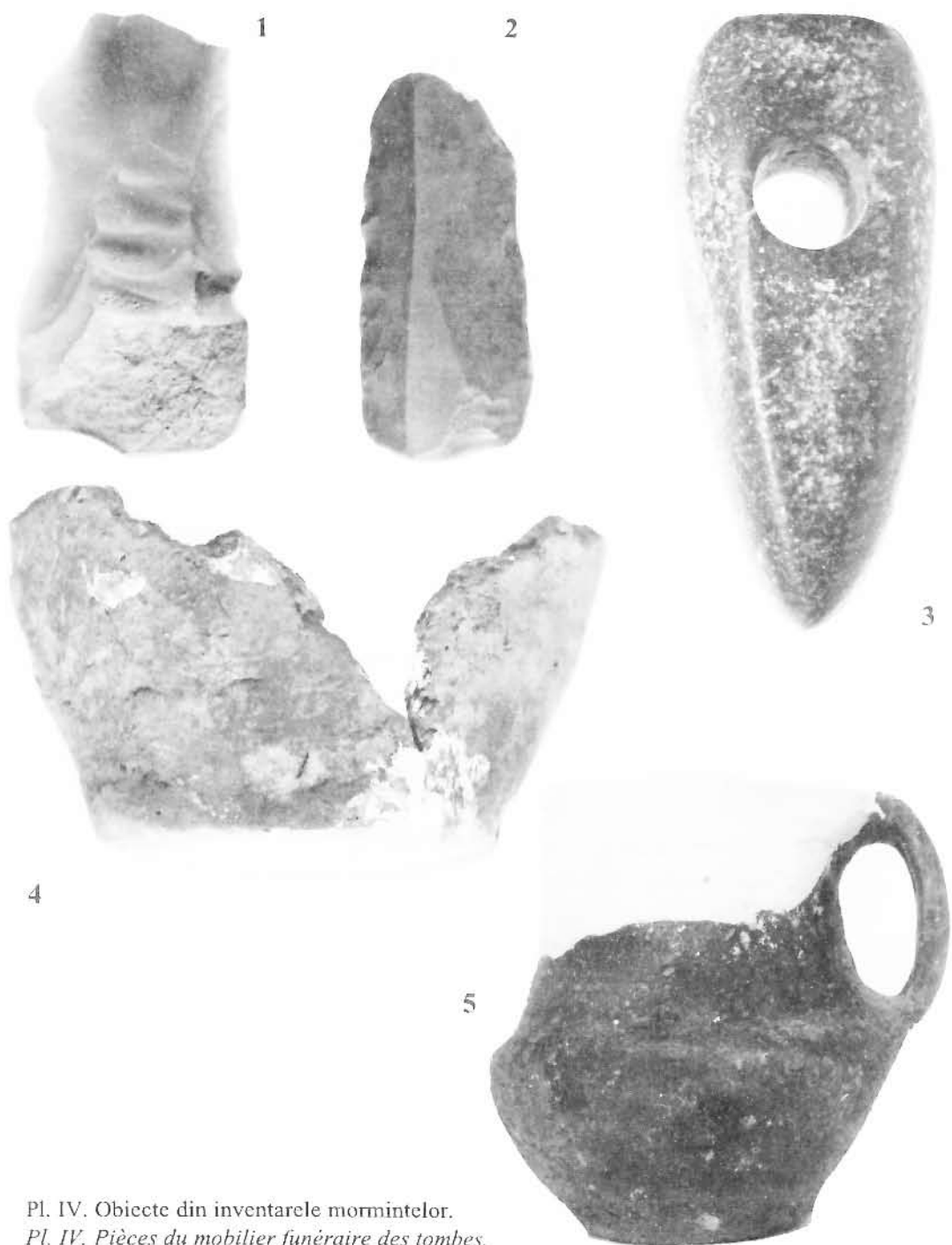
Pl. I. Planul movilei. ♦ Pl. I. Relevé de la butte.

Pl. II. Profilul nord-sud. ♦ Pl. II. Profil nord-sud.

Pl. III. 1 - Planul mormântului nr. 1; 2 - Planul mormântului nr. 8.
 Pl. III. 1 - Relevé de la tombe no 1; 2 - Relevé de la tombe no 8.

Pl. IV. Obiecte din inventarele mormintelor.
Pl. IV. Pièces du mobilier funéraire des tombes.

MORMINTELE CU OCRU DE LA LUNCAVIȚA MOVILA "MOCUȚA"

Ioan Vasiliu

În cadrul săpăturilor de salvare întreprinse de către Muzeul "Delta Dunării" pe traseul conductei de gaz metan de la Isaccea la Șendreni, în anul 1990, pe teritoriul comunei Luncavița, a fost cercetată, printre altele, o movilă numită de către localnici *Mocuța*.

Din punct de vedere topografic, movila *Mocuța* era situată la circa 500 m sud de vatra satului, pe un promontoriu ce mărginește lunca inundabilă a Dunării, încadrat la est de valea Ascunsă, iar la vest de valea Luncavița¹.

Movila făcea parte dintr-un aliniament alcătuit din opt movile, aliniament ce converge dinspre Luncavița spre Văcăreni până în apropierea punctului cunoscut în literatura de specialitate sub numele de *Gura Văii Nevestelnița*, punct în care este localizată o așezare aparținând aspectului cultural Stoicani-Aldeni².

Prin dimensiuni movila *Mocuța* se încadrează în categoria movilelor mari, având 32 m diametru, înălțimea la centru fiind de 4,75 m.

De-a lungul anilor movila a suferit diverse intervenții, ultima datând din timpul celui de-al doilea război mondial, când a fost înălțată cu aproximativ 1 m, în vârful ei fiind amenajat un amplasament de artilerie.

În urma cercetărilor întreprinse au fost dezvelite 16 morminte, dintre care 14 aparțin perioadei de tranziție și bronzului mijlociu și târziu, pentru celelalte două neputându-se stabili încadrarea cronologică; numerotarea s-a făcut în ordinea descoperirii, indiferent de epoca căreia îi aparțineau.

Mormântul nr. 1 (Pl. II, Pl. III/1) a fost dezvelit aproximativ în centrul movilei, făcând parte din categoria mormintelor pentru care a fost înălțată aceasta. Groapa sepulcrală, cu dimensiunile de 2,35/1,80/1,10 m, avea formă rectangulară, colțurile fiind ușor rotunjite. Deasupra ei au fost depuse, în sens longitudinal, patru bârne de lemn cu diametrul de 25 - 30 cm. Cel decedat era depus în groapă în decubit dorsal, orientat sud-vest - nord-est, având membrele superioare întinse de-a lungul corpului, cele inferioare, inițial cu genunchii ridicați, fiind căzute lateral stânga.

Sub schelet și pe oasele acestuia, în special în regiunea craniului și a toracelui, se observau urme puternice de ocră roșu.

Mormântul nu a avut inventar.

Mormântul nr. 2 a fost găsit în mantaua movilei la 0,90 m adâncime față de nivelul vegetalului din momentul efectuării cercetărilor, din el păstrându-se doar craniul, restul scheletului fiind distrus de intervențiile ulterioare.

Mormântul nr. 3 a fost descoperit ca și mormântul nr. 2 în mantaua movilei, la 0,96 m adâncime. Scheletul, orientat est - vest, chircit moderat, culcat pe partea stângă, avea brațul stâng întins de-a lungul corpului, cel drept, îndoit din cot, fiind adus cu palma în dreptul pieptului. Femurele formau unghi drept cu coloana vertebrală, tibiile fiind aproape paralele cu femurele. Pe oasele scheletului nu s-au observat urme de ocră roșu.

Mormântul nu a avut inventar.

Mormântul nr. 4 a fost găsit în mantaua movilei la adâncimea de 1,40 m, din el păstrându-se doar fragmente din calota craniană și din oasele bazinului. Pe fragmentele de oase păstrate nu s-au observat urme de ocră roșu.

Mormântul nu a avut inventar.

Mormântul nr. 5 a fost găsit în mantaua movilei la 1,15 m adâncime, orientat nord-est - sud-vest. Scheletul era chircit accentuat, culcat pe partea stângă, membrele superioare fiind îndoite din coate și aduse cu palmiele în dreptul feței. Femurele erau dispuse în unghi drept față de coloana vertebrală, tibiile fiind plasate în unghi ascuțit față de femure. Pe oasele scheletului nu s-au observat urme de ocră roșu.

Mormântul nu a avut inventar.

Mormântul nr. 6 a fost descoperit la circa 2 m est de mormântul nr. 5 la aceeași adâncime ca și acesta. Scheletul, orientat nord-est - sud-vest, chircit accentuat, culcat pe partea stângă, coloana vertebrală fiind ușor curbată, avea brațul stâng întins de-a lungul corpului, cel drept, îndoit din cot, fiind adus cu palma în dreptul bărbiei. Femurele erau dispuse în unghi obtuz față de coloana vertebrală, tibiile fiind aproape paralele cu femurele. Pe oasele scheletului nu s-au observat urme de ocră roșu.

I n v e n t a r : În dreptul feței s-au descoperit câteva fragmente ceramice de culoare castanie-deschisă, miezul fiind cenușiu. Sunt lucrate cu mâna dintr-o pastă cu amestec de nisip, omogenă, nu prea aspră la pipăit. Din ele s-a putut reconstitui baza unui vas de mici dimensiuni (Pl. IV/4).

Mormântul nr. 7 a fost dezvelit la circa 1,50 m est de mormântul nr. 6, la 1,05 m adâncime. Schelet chircit accentuat, orientat est - vest, culcat pe partea

stângă, coloana vertebrală ușor curbată, membrele superioare, îndoite din coate, fiind aduse cu palmele în dreptul pieptului. Femurele erau plasate în unghi drept față de coloana vertebrală, tibiile fiind paralele cu femurele. Pe oasele scheletului nu s-au observat urme de ocră roșu.

Inventar: În pământul de umplură al gropii sepulcrale a fost descoperit un fragment dintr-o lamă de silex de culoare gri-cenușie (Pl. IV/2).

Mormântul nr. 8 (Pl. III/2) era amplasat în marginea nord-vestică a movilei, făcând parte din categoria mormintelor a căror groapă funerară a fost săpată de la nivelul antic de călcare. Groapa, de formă rectangulară, colțurile fiind drepte, avea următoarele dimensiuni: 2,75/2,15 m. Deasupra ei erau dispuse longitudinal cinci bârne de lemn având diametrul de circa 20 - 25 cm. La 25 cm adâncime a apărut un prag având pe laturile lungi lățimea de 37 cm, iar pe cele scurte măsurând 27 cm. Pe laturile pragului dispuse transversal se aflau patru bârne de lemn cu diametrul de circa 30 - 35 cm.

Groapa sepulcrală propriu-zisă era de formă rectangulară, colțurile fiind ușor rotunjite, având dimensiunile de 2,20/1,60/0,90 m.

Scheletul, depus în groapă în decubit dorsal, orientat est - vest, avea membrele superioare întinse de-a lungul corpului, cele inferioare, inițial cu genunchii ridicați, fiind căzute lateral stânga. Pe oasele scheletului și sub acesta se observau urme puternice de ocră roșu.

Inventar: În stânga craniului a fost găsit, depus ca ofrandă, un topor-ciocan din piatră (Pl. IV/3), alături de patru bulgărași de ocră roșu și de o piatră de formă asimetrică, dintr-o materie albă, calcaroasă, purtând urme evidente de ocră roșu.

Mormântul nr. 9 găsit în mantaua movilei la 0,70 m adâncime, suprapunea parțial mormântul nr. 5. Scheletul orientat est - vest, chircit accentuat, culcat pe partea stângă, coloana vertebrală fiind curbată, avea membrele superioare, îndoite din coate, aduse cu palmele în dreptul pieptului. Femurele erau dispuse în unghi obtuz față de coloana vertebrală, tibiile fiind aproape paralele cu femurele. Pe oasele scheletului nu s-au observat urme de ocră roșu.

Mormântul nu a avut inventar.

Mormântul nr. 10 a avut groapa săpată în mantaua movilei până la 0,65 m, suprapunând mormântul nr. 6. Scheletul, orientat est - vest, chircit moderat, culcat pe partea stângă, avea brațul stâng întins de-a lungul corpului, suprapus de femurul stâng, cel drept, îndoit din cot, fiind adus cu palma în dreptul bărbiei. Femurele erau

dispuse în unghi drept față de coloana vertebrală, tibiile fiind aproape paralele cu femurele. Pe oasele scheletului nu s-au observat urme de ocră roșu.

Mormântul nu a avut inventar.

Mormântul nr. 11 avea, ca și precedentele morminte, groapa săpată în mantaua movilei până la 0,70 m adâncime, suprapunând mormântul nr. 7. Scheletul, chircit accentuat, orientat est - vest, culcat pe partea stângă, avea coloana vertebrală ușor curbată, brațul stâng întins de-a lungul corpului, cel drept, îndoit din cot, fiind adus cu palma în dreptul pieptului. Femurele erau dispuse în unghi ascuțit față de coloana vertebrală, tibiile fiind aproape paralele cu femurele. Pe oasele scheletului nu s-au observat urme de ocră roșu.

Mormântul nu a avut inventar.

Mormântul nr. 12 a fost descoperit în mantaua movilei la adâncimea de 1,20 m. Scheletul, chircit moderat, orientat est - vest, culcat pe partea stângă, avea brațul stâng întins de-a lungul corpului, cel drept, îndoit din cot, fiind adus cu palma în fața pieptului. Femurele erau plasate în unghi drept față de coloana vertebrală, tibiile fiind dispuse în unghi ascuțit față de femure. Pe oasele scheletului nu s-au observat urme de ocră roșu.

Mormântul nu a avut inventar.

Mormântul nr. 13 a fost găsit la 1,10 m adâncime în mantaua movilei. Scheletul, orientat est - vest, chircit moderat, avea brațul stâng întins de-a lungul corpului, dreptul fiind îndoit din cot și adus cu palma lângă piept. Femurele erau dispuse în unghi drept față de coloana vertebrală, tibiile fiind plasate în unghi ascuțit față de femure. Pe oasele scheletului nu s-au observat urme de ocră roșu.

Mormântul nu a avut inventar.

Mormântul nr. 14 descoperit pe latura sudică a movilei, avea groapa săpată în manta până la 0,60 m adâncime. Scheletul, chircit moderat, culcat pe partea stângă, orientat est - vest, avea brațul stâng întins de-a lungul corpului, cel drept, îndoit din cot fiind adus cu palma lângă bărbic. Femurele erau dispuse în unghi drept față de coloana vertebrală, tibiile fiind aproape paralele cu femurele. Pe oasele scheletului nu s-au observat urme de ocră roșu.

Mormântul nu a avut inventar.

Mormântul nr. 15 face parte din categoria mormintelor a căror groapă funerară a fost săpată înainte de înălțarea movilei. Zonele din dreapta și din stânga erau ocupate de pământul galben rezultat în urma săpării acestuia, pe profil apărând

sub forma unor lentile. Groapa de formă rectangulară, colțurile fiind ușor rotunjite, avea dimensiunile de 1,80/1,20/1,00 m. Deasupra ei au fost depuse, în sens longitudinal, patru bârne de lemn cu diametrul de 25 - 30 cm. Scheletul, depus în groapă în decubit dorsal, orientat est - vest, avea membrele superioare întinse de-a lungul corpului, cele inferioare, inițial cu genunchii ridicați, fiind căzute lateral stânga. Pe oasele scheletului și în jurul acestuia se observau urme puternice de ocră roșu.

I n v e n t a r : În stânga craniului s-a găsit, depusă ritual cu gura în jos, o căniță lucrată cu mâna din pastă cărămie, miezul fiind cenușiu. Pasta, amestecată cu calcar pisat și nisip cu bobul mare, prezintă pe suprafața exterioră numeroase porozități datorită faptului că a fost slab frământată. Corpul căniței se compune din două părți distincte: partea superioară având gâtul trompetiform, buza fiind ușor răsfrântă spre exterior, și partea inferioară ușor tronconică, fixată pe o bază plată. Umărul este foarte atent marcat, în regiunea lui aflându-se și diametrul maxim al vasului. O toartă în bandă lată, sub formă de *ansa cornuta*, trasă din buză, depășind ușor linia gurii, se lipește cu celălalt capăt pe umărul puternic bombat. Cănița are următoarele dimensiuni: 9,7 cm înălțime, 8,5 cm diametrul maxim, 7,1 cm diametrul gurii și 4,6 cm diametrul bazei. Lățimea toartei este de 2,2 cm, grosimea fiind de 0,9 cm (Pl. IV/5).

Inventarul mormântului era completat cu o lamă de silex de culoare gri-cenușie, depusă alături de căniță (Pl. IV/1).

Mormântul nr. 16 descoperit pe latura sudică a movilei avea groapa săpată în mantaua acesteia până la 0,75 m adâncime. Scheletul, chircit moderat, culcat pe partea stângă, orientat est - vest, avea membrele superioare îndoite din coate și aduse cu palmele în dreptul bărbiei. Femurele erau plasate în unghi obtuz față de coloana vertebrală, tibiile fiind aproape paralele cu femurele. Pe oasele scheletului nu s-au observat urme de ocră roșu.

Mormântul nu a avut inventar.

Pe latura sudică a movilei a fost descoperită o vatră de formă aproximativ ovală, cu dimensiunile de 1,55/1,15 m. Grosimea stratului de arsură măsoară între 15 și 20 cm.

O a doua vatră a fost găsită pe latura estică, fiind mai mică în privința dimensiunilor decât prima. Măsura 0,40/0,28 m, stratul de arsură având grosimea cuprinsă între 8 și 10 cm.

★

Descrierea mormintelor atrage după sine întrebarea referitoare la modul de înălțare a movilei.

Dacă analizăm răspândirea mormintelor observăm că două dintre acestea, mormintele nr. 1 și nr. 15, sunt plasate aproximativ în centrul movilei, deci pentru ele a fost ridicată inițial.

Mormântul nr. 8 având groapă rectangulară cu treaptă, săpată de la nivelul antic de călcare, descoperit în marginea nord-vestică, a fost practicat după înălțarea movilei, pământul depus deasupra lui mărindu-i dimensiunile, în special diametrul.

Apoi în manta s-au practicat gropile celorlalte 13 morminte.

Movila *Mocuța*, prin modul în care a fost ridicată, se aseamănă cu movila I de la Luncavița - punctul *Drumul Vacilor*³ și cu movila II de la Chilia Veche⁴.

În mod asemănător a fost înălțată și movila I de la Corlăteni, unde pentru mormântul nr. 3, plasat periferic față de celelalte două morminte, nu s-a mai ridicat o movilă separată ci, lângă cea inițială, s-a adăugat o cantitate apreciabilă de pământ⁵. Se pare că în mod asemănător au fost înălțate și movilele I și II de la Glăvănești Vechi⁶.

Din descrierea mormintelor rezultă că în movila *Mocuța* au fost descoperite 16 morminte cu sau fără ocră, incluse în două grupe diferite:

I. Cele având gropile sepulcrale săpate de la nivelul antic de călcare.

II. Mormintele ale căror gropi funerare au fost practicate în mantaua movilei.

Grupele de morminte dezvelite în movila *Mocuța* atestă existența mai multor elemente etno-culturale din perioade diferite. Afirmatia este susținută de observațiile stratigrafice făcute în timpul cercetărilor. Mormintele nr. 9, nr. 10 și nr. 11 suprapuneau, total sau parțial, fără a deranja, mormintele nr. 5, 6 și 7, fiind dispuse în semicerc, urmând configurația movilei, în mod asemănător cu cele dezvelite la Stoicani⁷.

I. Grupa cea mai veche este cea a mormintelor având gropi rectangulare, săpate de la nivelul antic al solului și acoperite cu bârne de lemn. În această grupă se includ mormintele nr. 1, nr. 8 și nr. 15.

Comparând mormintele circumscrise acestei grupe constatăm că ele prezintă o serie de elemente comune:

- Gropi sepulcrale de formă rectangulară având colțurile ușor rotunjite, protejate cu bârne de lemn dispuse în sens longitudinal.

Amenajarea funerară a mormântului nr. 8 era mai complexă, groapa acestuia fiind prevăzută cu trepte pe care bârnele de lemn erau dispuse transversal.

- Scheletele mormintelor erau depuse în gropile funerare în decubit dorsal, având membrele superioare întinse de-a lungul corpului, membrele inferioare, inițial cu genunchii ridicați, fiind căzute lateral stânga.

Luând în considerație poziția membrilor superioare și a celor inferioare, mormintele aparținând acestei grupe se încadrează, după Al. Häusler, în categoria F⁸, iar după tipologia întocmită de E.V. Iarvoi, în varianta 11⁹.

- Deasupra scheletelor aparținând mormintelor acestei grupe s-a presărat un strat mai gros sau mai subțire de ocră roșu. Pe lângă stratul de ocră presărat deasupra scheletului, în mormântul nr. 8 s-au descoperit patru bulgărași, depuși ritual, în stânga craniului.

- Spre est erau orientate scheletele din mormintele nr. 8 și nr. 15, cel din mormântul nr. 1 fiind orientat către sud-vest.

- Mormintele nr. 8 și nr. 15 au avut inventar: în *stânga craniului* în mormântul nr. 8 era depus un topor-cioacă din piatră iar în mormântul nr. 15 o căniță cu toartă bandată și o lamă de silex.

Dacă comparăm mormintele cu ocră din movila *Mocuța*, incluse în prima grupă, cu alte descoperiri, atât din Dobrogea cât și din afara acesteia, constatăm unele elemente de asemănare.

În stadiul actual al cercetării, în Dobrogea, morminte cu ocră având gropi funerare rectangulare, săpate de la nivelul antic de călcare, colțurile fiind ușor rotunjite, protejate cu bârne dispuse în sens longitudinal, sunt cunoscute din descoperirile făcute la Nalbant¹⁰, Sabangia¹¹, Mihai Bravu¹², Tulcea-Sud¹³ și Ceamurlia de Jos¹⁴.

Mormântul nr. 2 de la Ceamurlia de Jos avea bârnele de lemn, dispuse deasupra gropii funerare, atât longitudinal cât și transversal¹⁵.

Mormintele ale căror gropi funerare de formă rectangulară, având colțurile ușor rotunjite, au fost protejate cu bârne de lemn dispuse în sens longitudinal, sunt arestate și în descoperirile de la Glăvănești Vechi (mormintele nr. 5 și nr. 9 din movila I, mormântul nr. 8 din movila II)¹⁶, Bogonos¹⁷, Vânători (mormântul nr. 13)¹⁸, Baldovinești (mormintele nr. 2 și nr. 13)¹⁹, Erbiceni²⁰, Gurbănești (mormântul nr. 4 din movila I, precum și mormintele nr. 6, nr. 7 și nr. 9 din movila II)²¹, Smeieni (mormintele nr. 5, nr. 12, nr. 14, nr. 17 și nr. 29 din faza I-a de înmormântări)²², Sultana²³, Plenița (mormântul nr. 1 din movila II)²⁴, Rast - *Măgura Barbului* (mormântul principal)²⁵ și Seaca de Câmpie (mormântul principal)²⁶.

Morminte având gropi funerare ce beneficiau de amenajări asemănătoare celor de la Luncavița - punctul *Mocuța* se cunosc și din descoperirile făcute la Olănești (mormântul nr. 8 din movila I, mormântul nr. 5 din movila V, precum și mormintele nr. 7 și nr. 8 din movila VIII)²⁷, Kapuak (mormintele nr. 8 și nr. 12)²⁸.

Cokiltiansk (mormântul nr. 3 din movila III, mormintele nr. 1 și nr. 2 din movila IV, mormântul nr. 3 din movila V)²⁹ și Sokolova (mormântul nr. 4 din movila VI)³⁰.

Mormintele dezvelite în movilele de la Ogorodnoe (mormintele nr. 15 - 17 din movila I - 1 și mormintele nr. 4, nr. 6 și nr. 8 din movila II-1)³¹, Bolgrad (mormintele nr. 2 - 3, nr. 6 - 7, nr. 10 din movila I, mormântul nr. 2 din movila III)³², Bastanovka (mormântul nr. 12 din movila VII)³³, Nerusaj (mormintele nr. 31, nr. 56 și nr. 85 din movila IX)³⁴, Cogrui (mormântul nr. 16)³⁵, Kapuak (mormintele nr. 2, nr. 10 și nr. 11)³⁶, Taraklia 2 (mormântul nr. 16 din movila X)³⁷, aveau gropile funerare protejate cu bârne de lemn dispuse transversal, iar la mormântul nr. 6 de la Kapuak, acestea erau dispuse transversal și longitudinal³⁸.

Mormintele ale căror gropi sepulcrale erau acoperite cu bârne de lemn dispuse longitudinal se întâlnesc și în descoperirile făcute la Kălugerica (mormântul nr. 4 din movila III)³⁹, Kjulevca (mormântul nr. 5 din movila I)⁴⁰, Placidol (mormintele nr. 5 și nr. 6 din movila II)⁴¹, Zeglarci-Orljak (mormântul nr. 2 din movila I)⁴² și Poucik-Gesanovo (mormântul nr. 1 din movila I)⁴³.

La Goran-Slatina (mormintele nr. 6 și nr. 7 din movila III)⁴⁴ bârnele de lemn erau dispuse transversal deasupra gropilor funerare, iar la Placidol (mormântul nr. 1 din movila I) amenajarea gropii sepulcrale era mai complexă: pe lângă bârnele dispuse longitudinal, la cele patru colțuri a fost fixată câte o bârnă în poziție verticală⁴⁵.

Mormântul nr. 8, mormânt având groapa rectangulară prevăzută cu trepte pe care erau dispuse transversal patru bârne de lemn, este deocamdată singular în aria descoperirilor făcute în Dobrogea.

Morminte ale căror gropi funerare erau prevăzute cu una sau două trepte pe care bârnele de lemn erau așezate transversal ori longitudinal au fost dezvelite și în movilele de la Smeieni (mormintele aparținând celei de a doua faze de înmormântări)⁴⁶, Vânători (mormântul nr. 13)⁴⁷, Gurbănești (mormântul nr. 4 din movila I și mormintele nr. 7 și nr. 9 din movila II)⁴⁸ și Sultana⁴⁹.

Morminte similare sunt documentate și în descoperirile făcute în movilele de la Olănești (mormintele nr. 7 - 8 din movila VIII)⁵⁰ și Placidol I (mormintele nr. 5 - 7 și nr. 9 din movila II)⁵¹.

În privința ritualului funerar, mormintele de la Luncavița - punctul *Mocuța*, se încadrează, așa cum am arătat mai sus, în categoria F stabilită de Al. Häusler⁵² și în varianta 11 după tipologia lui E.V. Iarovoi⁵³, având similitudini atât în descoperirile din Dobrogea cât și în cele din regiunile învecinate.

Ocrul utilizat în ritualurile funerare, atât în formele sale "clasice" ("covor" mai gros ori mai subțire deșus pe fundul gropii sepulcrale după săparea acesteia, sau presărat în cantitate mai mare ori mai mică deasupra scheletelor, în special în zona craniului și a toracelui), cât și sub aspectul bulgărilor sau grămăjoarelor de bulgări

depușe ritual lângă schelet, este întâlnit, în Dobrogea în descoperirile de la Cernavodă (mormântul dezvelit în campania anului 1957 avea bulgări de ocră galben - trei la număr - depuși puțin mai sus de umărul drept, iar pe abdomen, în partea stângă, se găsea un alt bulgăre de ocră de aceeași culoare, iar la mormântul dezvelit în campania din 1958 bulgărașii de ocră roșu erau depuși la picioare)⁵⁴, Hagieni (mormântul descoperit în movila II avea depuși în dreptul occipitalului doi bulgărași de ocră)⁵⁵, Adanalkioi - Constanța (ocrul era așezat în grămăjoare la craniul, la umerii și picioarele scheletului)⁵⁶, Chilia Veche (la mormântul nr. 62 bulgărele de ocră era depus lângă calcaneul drept, iar la mormântul nr. 76 acesta a fost găsit în dreptul abdomenului)⁵⁷, Luncavița - punctul *Drumul Vacilor* (la mormântul nr. 6 din movila I doi bulgărași de ocră erau depuși ritual în stânga craniului, iar la mormântul nr. 1 din movila II aceștia au fost găsiți lângă occipitalul stâng)⁵⁸, Mihai Bravu (mormântul nr. 3 din movila I avea depuși în stânga craniului doi bulgărași de ocră roșu)⁵⁹ și Independența-Murighiol (doi bulgărași de ocră roșu făceau parte din inventarele mormintelor nr. 2 și nr. 4 din movila IV)⁶⁰.

Descoperiri similare au fost făcute la Holboca (la spatele scheletului din mormântul nr. 17 a fost găsit un bulgăre mare de ocră roșu)⁶¹, Valca Lupului (la mormântul nr. 5 bulgărașii de ocră erau depuși de o parte și de alta a craniului precum și în dreptul humerusului stâng, iar mormântul nr. 10 avea bulgărașii de ocră depuși lângă umărul și palma dreaptă)⁶², Glăvăneștii Vechi (la mormântul nr. 17 din movila I sub craniul scheletului a fost găsită o grămăjoară de ocră roșu, mormântul nr. 7 din movila II avea bulgării de ocră depuși lângă obraz și cotul drept)⁶³, Corlăteni (mormântul nr. 1 avea bulgării de ocră depuși lângă umărul și palma dreaptă)⁶⁴, Balotești (bulgării de ocră au fost depuși lângă oasele faciale la mormântul nr. 4, iar la mormântul nr. 7 aceștia se găseau lângă oasele picioarelor)⁶⁵, Larga Jijia - com. Movileni (mormântul nr. 5 avea bulgărele de ocră depus sub craniu)⁶⁶, Prăjeni (în inventarul mormântului nr. 3 s-au găsit bulgărași de ocră roșu)⁶⁷, Smeieni (la mormintele nr. 5, nr. 12, nr. 14 și nr. 19a din faza I-a de înmormântări bulgării de ocră erau depuși în partea stângă a craniului)⁶⁸, Gurbănești (în umplutura gropii mormântul nr. 5 din movila II au fost găsiți bulgări mari de ocră roșu, iar la mormântul nr. 2 din movila I acesta era depus în dreptul coloanei vertebrale sub formă de mici grămezi)⁶⁹, Baldovinești (la mormântul nr. 3 ocrul era depus lângă frontal, la mormântul nr. 4 lângă craniu, o bucată de ocră roșu fiind găsită lângă occipitalul mormântului nr. 13, acesta având lângă șoldul stâng și un bulgăre cu diametrul de 12 cm, iar la mormintele nr. 14 și nr. 16 bulgării de ocră erau depuși în apropierea craniului)⁷⁰ și Plenița (mormintele nr. 1 și nr. 2 din movila I aveau ocrul depus sub formă de grămăjoare în partea stângă a scheletului și respectiv la încheieturile membrilor superioare și la glezne, iar la mormântul nr. 1 din movila II ocrul era depus în stânga craniului, la cotul drept și la șold)⁷¹.

O descoperire asemănătoare este semnalată și în movila II de la Novie Rascacți, unde în mormântul nr. 5 bulgărele de ocră era depus în dreptul craniului⁷².

Inventarul funerar al mormintelor de la Luncavița - punctul *Mocuța*, cantitativ redus în raport cu numărul mormintelor, este reprezentat de cana cu toartă și lama de silex din mormântul nr. 15 și de toporul-ciocan descoperit în mormântul nr. 8.

Pe teritoriul Dobrogei morminte în care vasele ceramice erau depuse lângă craniul scheletelor sunt cunoscute din descoperirile făcute la Ceamurlia de Jos (mormântul nr. 1)⁷³, Hagieni (mormântul din movila II)⁷⁴, Chilia Veche (mormintele nr. 75, nr. 86, nr. 94, nr. 95, nr. 100 și nr. 102 din movila I și mormântul nr. 2 din movila II)⁷⁵ și Sarichioi (mormântul nr. 6)⁷⁶.

În afara Dobrogei, morminte similare în care vasele ceramice - ca obiecte de inventar funerar - erau depuse în dreptul craniului, sunt atestate prin descoperirile de la Glăvăneștii Vechi (mormintele nr. 3, nr. 13 și nr. 17 din movila I aveau vasele ceramice depuse lângă craniu, în dreptul obrazului, la creștet sau lângă ceafă)⁷⁷, Valca Lupului (vasele descoperite în mormintele nr. 11 și nr. 12 erau depuse în dreptul craniului)⁷⁸, Holboca (la mormântul nr. 6 vasul a fost descoperit în dreptul feței)⁷⁹, Balotești (vase descoperite în regiunea craniului la mormintele nr. 9 - 10 și nr. 14)⁸⁰, Vânători (mormântul nr. 11)⁸¹, Brăilița (mormântul nr. 8)⁸², Baldovinești (este vorba de mormintele nr. 2, nr. 14, nr. 16 - 17 ce aveau depuse în regiunea craniană câte un vas)⁸³, Lișcoteanca (mormintele nr. 11 - 12)⁸⁴ și Smeieni (mormântul nr. 29 din faza I-a de înmormântări)⁸⁵.

Vase ceramice, ca obiecte de inventar funerar au fost găsite în mormintele cu sau fără ocră, depuse și în alte regiuni ale scheletelor:

- la picioare, ca de exemplu în descoperirile făcute la Căbești⁸⁶, Giurcani (mormântul nr. 6)⁸⁷, Târpești (mormintele nr. 1 și nr. 2)⁸⁸ și Smeieni (mormântul nr. 12 din prima fază de înmormântări)⁸⁹;

- lângă coloana vertebrală ca în cazul mormântului nr. 7 de la Balotești⁹⁰;

- în dreptul toracelui, așa cum a fost găsit la mormântul nr. 15 de la Baldovinești⁹¹;

- lângă coatele mâinilor și genunchii picioarelor, după cum atestă descoperirile de la Baldovinești (mormintele nr. 8 - 9)⁹² și Chirnoși - punctul *Șuvița lui Ghițan* (mormântul nr. 1)⁹³;

- lângă umerii scheletului așa cum este cazul mormintelor nr. 1 și nr. 4 de la Lișcoteanca⁹⁴;

- în dreptul femurului, ca în descoperirea de la Bogonos⁹⁵;

- pe pântecul scheletului, ca în cazul mormântului de copil de la Chirnoși - punctul *Șuvița lui Ghițan*⁹⁶.

Descoperiri similare în care vasele ceramice, ca obiecte de inventar funerar, erau depuse în dreptul craniului, de regulă în stânga lui, sunt semnalate la Novic Rascați (mormintele nr. 4 și nr. 6 din movila I și mormântul nr. 1 din movila II)⁹⁷, Purcari (mormântul nr. 28 din movila I)⁹⁸, Olănești (mormintele nr. 3, nr. 14 și nr. 28 din movila I, mormintele nr. 3 și nr. 5 din movila V, mormântul nr. 11 din movila XIII și mormântul nr. 4 din movila XV)⁹⁹.

La mormântul nr. 2 din movila I de la Novic Rascați vasul era depus în dreptul brațului stâng¹⁰⁰, iar la mormântul nr. 8 din movila XIII de la Olănești, vasul a fost găsit, depus ritual, în colțul stâng al gropii sepulcrale¹⁰¹.

În stadiul actual al documentării, în afara mormântului nr. 8 din movila *Mocuța* de la Luncavița, topoare din piatră ca obiecte de inventar funerar, sunt cunoscute în Dobrogea prin intermediul descoperirii de la Casimcea (din inventarul mormântului cu ocră roșu descoperit întâmplător la începutul anului 1938, se mai păstrează și două topoare din piatră, de formă oarecum triunghiulară, laturile lungi fiind ușor arcuite, muchiile rotunjite, tăișul rectiliniu ascuțit)¹⁰².

Ca obiecte de inventar funerar, arme lucrate din piatră provin și din descoperirile de la Ceamurlia de Jos (în anul 1924 cu prilejul lucrărilor pentru terasamentul căii ferate, în porțiunea de movilă distrusă, s-a găsit o măciucă sferică din piatră, provenind, probabil, din inventarul unui mormânt)¹⁰³ și Casimcea (alături de cele două topoare din piatră din inventarul mormântului mai fac parte două vârfuri de sulită și unul de săgeată)¹⁰⁴.

Topoare confecționate din piatră sunt semnalate în inventarele funerare ale mormintelor cercetate la Stoicani (mormântul nr. 5, din a doua etapă a înmormântării, avea ca inventar un topor fragmentar de luptă care prezenta pe una din fețe un început de perforare)¹⁰⁵, Dolheștii Mari (în inventarele celor două morminte s-au găsit, printre altele, trei topoare de silex de culoare alburie-cenușie cu nuanțe vineții, șlefuite, de formă evasidreptunghiulară, cu muchia groasă, tăișul fiind ușor convex sau drept)¹⁰⁶, Piatra Neamț (din inventarul mormântului făceau parte și trei topoare de formă trapezoidală, din silex zis de Nistru, de culoare neagră-cafenie, având muchia groasă, tăișul ascuțit fiind ușor convex)¹⁰⁷, Piatra Șoimului (în mormântul de aici s-a găsit un topor de silex de culoare alburie-gălbui, în întregime șlefuit, de formă evasidreptunghiulară, cu muchia groasă și tăișul ușor convex)¹⁰⁸, Negulești (mormântul cercetat aici conținea un topor din silex de culoare alb-gălbui, șlefuit în întregime, de formă evasirectangulară, cu muchia groasă și tăișul drept)¹⁰⁹ și Brăilița (în inventarele funerare ale mormintelor dezvelite aici se întâlnesc și topoare având formă trapezoidală, tăișul fiind ușor curbat)¹¹⁰.

Arme, ca obiecte de inventar funerar, provin și din descoperirile făcute la Holboca (din inventarul mormântului nr. 9 făcea parte, printre altele, o măciucă lucrată din rocă vulcanică)¹¹¹, Gârceni (inventarul mormântului nr. 4 conținea cinci